

Robert Mroczek, Mirosława Tereszczuk¹
Zakład Ekonomiki Przemysłu Spożywczego
IERiGŻ-PIB w Warszawie

Wydajność pracy jako jeden z elementów decydujących o międzynarodowej konkurencyjności polskiego przemysłu spożywczego

Labour productivity as a crucial factor in the international competitiveness of the Polish food industry

Synopsis: W artykule pokazano zmiany wydajności pracy, jakie nastąpiły w minionej dekadzie, tj. w latach 2000-2010, w polskim przemyśle spożywczym i jego poszczególnych branżach, mierzonej wartością produkcji sprzedanej na zatrudnionego. Poprawa wydajności pracy była zjawiskiem powszechnym i dotyczyła wszystkich branż przemysłu spożywczego, aczkolwiek tempo tych zmian było różne. Tempo wzrostu wydajności pracy w polskim przemyśle spożywczym należało do jednego z najwyższych wśród krajów Wspólnoty, zwłaszcza w odniesieniu do krajów najbardziej rozwiniętych, tj. UE-15. Oznacza to, że sukcesywnie zmniejszamy dzielący nas dystans w tym obszarze, a tym samym stajemy się bardziej konkurencyjni. Jest to o tyle ważne, że tracimy inne przewagi komparatywne w postaci m.in. niższych cen surowców rolnych czy mediów, np. prądu, wody.

Słowa klucze: wydajność pracy, przemysł spożywczy, branża, przedsiębiorstwo

Abstract: The article shows the changes in labor productivity that have occurred in the past decade, such as in 2000-2010, in the Polish food industry and its various sectors, measured value of sold production per employee. Improving the labour productivity was a common phenomenon and affect all sectors of the food industry, although the rate of change was different. The growth rate of labor productivity in the Polish food industry had one of the highest among the countries of the Community, in particular with regard to the most developed countries, ie the EU-15. This means that gradually reduce the gap separating us in this area, and thus become more competitive. It is very important that we are losing comparative advantages such as lower prices of agricultural raw materials and media, for example electricity, water.

Key words: labour productivity, food industry, food sector, enterprise (company)

Wstęp

Wydajność pracy określana jest najczęściej jako ilość dóbr lub usług wytworzonych przez pracownika w jednostce czasu. Zależy ona od wielu czynników, w tym m.in. od kwalifikacji i doświadczenia pracowników, stanu technicznego maszyn i urządzeń, ich nowoczesności oraz od organizacji pracy i motywacyjnego systemu płac, a także nagród [Mroczek 2011].

---

¹ Dr inż., e-mail: mroczek@ierigz.waw.pl; mgr, e-mail: m.tereszczuk@ierigz.waw.pl

Wydajność pracy jest jednym z czynników decydujących o konkurencyjności polskiego przemysłu spożywczego. Poza wspomnianą wydajnością pracy o konkurencyjności polskiego sektora żywnościowego decydują również takie elementy jak, np.: koszty produkcji (w tym m.in. ceny surowców rolnych, koszty pracy), ceny sprzedawanych produktów spożywczych, jakość i asortyment oferowanych produktów czy kursy walutowe. Specyfika produkcji poszczególnych branż przemysłu spożywczego sprawia, że wydajność pracy jest bardzo zróżnicowana. Przekładem mogą być branże: piekarska i mięsna, które poza tym, że mają bardzo rozdrobnioną strukturę podmiotową, to wiele etapów produkcji wymaga dużych nakładów pracy żywej i z tego powodu wydajność pracy jest w nich niska, w porównaniu np. z branżą cukrowniczą, olejarską, piwowarską czy paszową, tj. działami przetwórstwa o dużym stopniu zautomatyzowania i koncentracji produkcji.

Materiały i zastosowane metody

Pomiaru wydajności pracy w polskim przemyśle spożywczym i jego poszczególnych działach przetwórstwa (branżach) dokonano w oparciu o wartość produkcji sprzedanej przypadającą na jednego zatrudnionego. W analizie problemu w poszczególnych branżach wykorzystano niepublikowane dane Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) o firmach przemysłowych zatrudniających 10 i więcej osób stałej załogi. Do przeliczenia wartości produkcji sprzedanej na ceny realne (z roku 2010), użyto wskaźnika cen detalicznych towarów i usług. W ocenie zmian wydajności pracy w polskim przemyśle spożywczym w odniesieniu do pozostałych krajów UE, wykorzystano dane pochodzące z Eurostatu, a zmiany wydajności pracy przedstawiono w cenach porównywalnych, uwzględniając siłę nabywczą walut poszczególnych krajów członkowskich. Do określenia średnich rocznych przyrostów wydajności pracy wykorzystano metodę procentu składanego.

Wydajność pracy w polskim przemyśle spożywczym mierzona wartością produkcji sprzedanej

Poprawa wydajności pracy w polskim przemyśle spożywczym w latach 2000-2010 była wynikiem przede wszystkim zwiększonej produkcji sprzedanej, która dokonała się w warunkach niewielkiego spadku zatrudnienia. W minionej dekadzie wartość produkcji sprzedanej całego przemysłu spożywczego (łącznie z branżą tytoniową) zwiększyła się o $\frac{3}{4}$ z 92,9 do 162,3 mld zł, a realnie o $\frac{1}{3}$ (tab. 1). Przed przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej liczba osób pracujących w polskim przemyśle spożywczym malała w tempie ok. 2,2% rocznie (lata 2000-2003). Trend ten był kontynuowany także w pierwszych latach po akcesji, jednakże jego tempo było o połowę mniejsze. Od 2007 roku ponownie obniża się liczba osób pracujących w polskim przemyśle spożywczym. W całej minionej dekadzie liczba pracujących w tym dziale gospodarki obniżyła się niespełna o 10%, tj. średnio o 1% rocznie [Mroczek 2011].

Tabela 1. Wydajność pracy w polskim przemyśle spożywczym (łącznie z mikrofirmami) mierzona produkcją sprzedaną

Table 1. Labour productivity in the Polish food industry (including micro-company) measured by sold production

Wyszczególnienie	2000	2003	2007	2010
Wartość produkcji sprzedanej przemysłu spożywczego ^a (w mld zł)				
w cenach nominalnych	92,9	105,9	147,5	162,3
w cenach realnych (z 2010 r.)	121,9	128,2	163,3	162,3
Zasoby pracy				
liczba pracujących (w tys. osób)	500,2	468,2	465,1	454,3
Wydajność pracy (w tys. zł) mierzona produkcją sprzedaną				
nominalna ^b	185,7	226,2	317,1	357,3
realna ^c	243,7	273,8	351,1	357,3

^a produkcja artykułów spożywczych i napojów oraz wyrobów tytoniowych; ^b w cenach bieżących; ^c w cenach stałych

Źródło: R. Mroczek, Wydajność pracy w polskim przemyśle spożywczym [w:] Procesy dostosowawcze polskiego przemysłu spożywczego do zmieniającego się otoczenia rynkowego (1), seria Program Wieloletni 2011-2014, Raport nr 4, IERiGŻ-PIB, Warszawa 2011, s. 34.

Wydajność pracy w polskim przemyśle spożywczym mierzona wartością produkcji sprzedanej na jednego pracującego w 2010 roku wyniosła 357 tys. zł i była prawie 2-krotnie wyższa niż w 2000 roku. W cenach realnych wzrost ten wyniósł niespełna 50%. Prawie cały ten przyrost został osiągnięty po 2002 roku, co wskazuje że wejście do Unii Europejskiej i swobodna wymiana handlowa z krajami Wspólnoty, zwiększyło tempo wzrostu wydajności pracy w polskim przemyśle spożywczym.

Poprawa wydajności pracy była zjawiskiem powszechnym, występujących we wszystkich branżach przemysłu spożywczego, ale skala zmian wydajności pracy w poszczególnych branżach była różna (tab. 2). W latach 2000-2010 najszybszy wzrost wydajności w przedsiębiorstwach przemysłu spożywczego (bez mikrofirm) mierzony produkcją sprzedaną (w cenach bieżących) był w branży: cukrowniczej (17,8% rocznie), mleczarskiej, olejarskiej, sokowniczej, spirytusowej i piwowarskiej (po ponad 10% rocznie). Wyższe tempo wzrostu wydajności pracy niż przeciętnie w przedsiębiorstwach przemysłu spożywczego (6,8% rocznie), uzyskano w następujących działach przetwórstwa: drobiarskim, rybnym, napojów bezalkoholowych, paszowym, słodocy, makaronowym oraz koncentratów spożywczych. Realne tempo poprawy wydajności pracy w przemyśle spożywczym wyniosło 4% rocznie, a najwyższe było w branży cukrowniczej (14,6% rocznie).

Duża poprawa wydajności pracy w przemyśle cukrowniczym była wynikiem redukcji zatrudnienia oraz koncentracji produkcji cukru w czynnych zakładach (pomimo obniżenia limitu produkcji cukru dla Polski do 1406 tys. ton rocznie począwszy od sezonu 2008/09). W latach 2000-2010 liczba czynnych cukrowni zmniejszyła się o $\frac{3}{4}$ z 76 do 18 zakładów, a ilość produkowanego cukru przez jeden zakład wzrosła 3-krotnie (z 27 do 80 tys. ton). Z kolei dynamicznemu rozwojowi produkcji piwa, spirytusu oraz oleju, w tym także na rzecz biopaliw, towarzyszył spadek zatrudnienia wynoszący od 19,5% do 37,7%.

Tabela 2. Wydajność pracy w firmach przemysłu spożywczego (bez mikrofirm) mierzona wartością produkcji sprzedanej

Table 2. Labour productivity in food industry enterprises (without micro-companies) measured by the value of sold production

Dział przemysłu	Wydajność pracy w tys. zł/zatrudnionego			Zmiana w proc. rocznie	
	2000	2007	2010	nominalne 2001-2010	realne ^a 2001-2010
Przemysł spożywczy	198,3	340,6	384,2	6,8	4,0
w tym:					
Mięsny	187,9	286,6	335,7	6,0	3,1
Drobiarski	221,1	362,6	448,5	7,3	4,4
Mleczarski ^b	222,4	507,8	590,5	10,2	7,3
Rybny	141,0	299,4	350,1	9,5	6,6
Młynarski ^c	319,2	480,1	534,9	5,3	2,5
Olejarski	491,1	1 094,5	1422,1	11,2	8,2
Cukrowniczy	190,4	595,9	978,2	17,8	14,6
Ziemniaczany	217,7	360,7	379,1	5,7	2,9
Owocowo-warzywny	167,6	282,9	311,3	6,4	3,5
Sokowniczy	237,0	488,2	636,4	10,4	7,4
Napojów bezalkoholowych	202,8	376,0	474,9	8,9	6,0
Paszowy	538,2	880,6	1087,3	7,3	4,4
Piekarski	74,4	99,8	115,4	4,4	1,6
Słodyczy	137,8	288,1	318,5	8,7	5,8
Makaronowy	90,4	140,6	230,3	9,8	6,9
Przetwórstwa kawy i herbaty	397,6	386,0	499,5	2,3	-0,4
Koncentratów spożywczych	199,9	354,1	385,5	6,8	3,9
Spirytusowy	236,1	515,5	631,9	10,3	7,4
Piwowarski ^d	359,4	855,9	1070,9	11,5	8,5
Winiarski	294,7	407,9	450,4	4,3	1,5
Tytoniowy	395,5	627,7	569,3	3,7	0,9

^a w cenach stałych; ^b bez lodów, ^c bez skrobiowego, ^d ze słodem

Źródło: obliczenia własne na podstawie niepublikowanych danych GUS.

Porównawcza ocena wydajności pracy polskiego przemysłu spożywczego na tle innych krajów Unii Europejskiej

W polskim przemyśle spożywczym zatrudnionych jest prawie 410 tys. osób, co stanowi ok. 10% ogółu zatrudnionych w przemyśle spożywczym Unii Europejskiej. Daje to Polsce czwartą pozycję wśród krajów UE-27. Wyższe zatrudnienie (w tys. osób) mają jedynie Niemcy (838), Francja (599) i Wielka Brytania (425), a nieznacznie niższe Hiszpania i Włochy (po ok. 350). W latach 2000-2010 nastąpiło zmniejszenie liczby

pracujących w przemyśle spożywczym w UE-27 o 7%, przy czym w UE-15 o 5%, a w UE-12 o 11%. W Polsce w tym czasie uległo ono zmniejszeniu prawie o 5%, przy średniorocznym spadku w latach 2000-2007 0,2%, a 1,4% rocznie w okresie kryzysu (2008-2010). Może to oznaczać, że kryzys gospodarczy wymusił na branżę spożywczej w całej UE zmniejszenie zatrudnienia [Tereszczuk 2012].

W latach 2000-2010 poprawa wydajności pracy w przemyśle spożywczym była zjawiskiem powszechnym we wszystkich krajach UE (tab. 3). Największy wzrost wydajności pracy mierzonej wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego (w cenach porównywalnych) w tym okresie odnotowano na Łotwie (+70%), Litwie (+67%) i w Estonii (+56%). W Polsce w minionej dekadzie wydajność pracy w przemyśle spożywczym wzrosła o 57%, podczas gdy w UE-12 o 49%, a w UE-15 o 27%.

Tabela 3. Wydajność pracy w przemyśle spożywczym UE w tys. euro/zatrudnionego

Table 3. Labour productivity in the EU food industry in thousands Euro / employee

Kraje	2000	2008	2010	Zmiana w proc. rocznie		
				2001-2007	2008-2010	2001-2010
UE-15	189,3	254,5	241,3	3,4	-2,6	2,4
UE-12	95,9	141,5	143,3	5,2	0,6	4,1
UE-27	165,0	224,9	216,8	3,7	-1,8	2,7
Irlandia	332,6	432,4	510,5	3,3	8,6	4,4
Holandia	301,4	435,0	391,6	4,9	-4,8	2,6
Belgia	271,0	355,9	378,6	3,4	3,1	3,4
Włochy	274,7	314,6	298,0	0,9	-2,6	0,8
Hiszpania	203,5	273,8	270,6	4,3	-0,6	2,9
W. Brytania	175,7	255,0	265,1	3,4	2,0	4,2
Dania	157,4	214,3	245,6	4,4	7,0	4,5
Finlandia	159,7	210,2	208,0	4,4	-0,5	2,7
Szwecja	163,1	222,4	209,0	3,6	-2,9	2,5
Francja	192,4	252,6	204,8	2,2	-9,0	0,6
Austria	143,4	192,1	216,4	3,4	6,1	4,2
Niemcy	143,7	203,8	192,4	5,1	-2,7	2,9
Grecja	155,4	189,2	187,8	1,9	-0,3	1,9
Polska	113,3	172,5	178,1	6,3	1,6	4,6
Czechy	130,0	156,2	150,2	2,9	-1,9	1,4
Portugalia	121,2	164,1	146,2	2,7	-5,3	1,9
Węgry	107,6	154,2	144,0	3,5	-3,2	2,9
Słowenia	99,5	134,8	138,4	2,8	1,3	3,3
Estonia	79,2	112,5	123,2	4,5	4,6	5,4
Litwa	71,3	102,3	118,7	4,9	7,7	5,2
Słowacja	93,2	143,2	115,2	4,5	-9,4	2,1
Bułgaria	63,5	107,5	101,1	6,2	-2,9	4,7
Rumunia	61,1	101,6	100,8	6,1	-0,3	5,1
Łotwa	55,4	84,1	94,1	5,6	5,7	5,4

^a w cenach porównywalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat 2001-2010.

W 2010 roku na jednego zatrudnionego w przemyśle spożywczym w Polsce przypadało 178,1 tys. euro produkcji sprzedanej, nieznacznie mniej niż w Grecji (187,8 tys. euro), czy w Niemczech (192,4 tys. euro). W większości jednak krajów UE-15, wydajność pracy w przemyśle spożywczym była o ok. 40% wyższa niż w Polsce i wynosiła średnio 240 tys. euro na jednego zatrudnionego, przy czym najwyższy wskaźnik odnotowano w Irlandii (510 tys. euro). Wysoką wydajnością pracy w branży spożywczej (tab. 3) odznacza się również Holandia (392 tys. euro) i Belgia (378 tys. euro). Wydajność pracy w polskim przemyśle spożywczym jest najwyższa wśród krajów UE-12 i o 27% wyższa niż średnio w tych krajach (143,3 tys. euro). Istotny wpływ na jej poprawę miało zwiększenie nakładów na techniczne uzbrojenie pracy. Było to skutkiem dużego ożywienia inwestycyjnego, szczególnie po akcesji Polski do UE i zmniejszenia liczby pracujących.

Tempo wzrostu wydajności pracy w polskim przemyśle spożywczym było wyższe niż w krajach UE-15. W latach 2000-2010 wzrastała ona średnio 4,6% rocznie, podczas gdy w UE-15 – 2,4%, a w krajach UE-12 – 4,1% rocznie. Najwyższe tempo wzrostu wydajności pracy w ostatnim dziesięcioleciu odnotowano w krajach bałtyckich, tj.: Litwie, Łotwie i Estonii – ok. 5% rocznie. W latach 2000-2007, charakteryzujących się ożywionym rozwojem sektora spożywczego w większości krajów UE, średnioroczne tempo wzrostu wydajności pracy w krajach UE-15 wynosiło 3,4%, a w UE-12 – 5,2%. W tym samym czasie wydajność pracy w polskim przemyśle spożywczym wzrastała średnio 6,3% rocznie, podczas gdy w Niemczech 5,1%. W latach 2007-2010 w większości krajów UE nastąpił spadek tego wskaźnika, wymuszony następstwami kryzysu światowego. Jedynie kilka krajów, w tym Polska (+1,6%), odnotowało wzrost wydajności pracy w przemyśle spożywczym.

W Polsce w 2010 roku produkcją żywności zajmowało się ok. 14,3 tys. przedsiębiorstw. Stanowi to 5% unijnych przedsiębiorstw spożywczych i daje nam szóstą pozycję wśród krajów UE-27. W latach 2000-2010 ich liczba zmniejszyła się w Polsce prawie o 30%, podczas gdy w UE-15 o 13%, a w UE-12 o 5%. Największe zmniejszenie liczby firm w polskim przemyśle spożywczym nastąpiło w ostatnich latach (2008-2010), co było wynikiem kryzysu gospodarczego, którego skutki branża spożywcza odczuła w 2009 roku i w I połowie 2010 roku. W polskim przemyśle spożywczym odnotowano w tym czasie 11% spadek liczby przedsiębiorstw spożywczych, podczas gdy w UE ich liczba

uległa zmniejszeniu o 2%. Tak duża zmiana w ilości funkcjonujących przedsiębiorstw w polskim przemyśle spożywczym wynikała z postępującego procesu koncentracji produkcji, co przyczyniło się do poprawy naszej pozycji konkurencyjnej na Wspólnym Rynku Europejskim [Tereszczuk 2012].

Obroty przeciętnej firmy (tab. 4) wskazują na zwiększenie siły ekonomicznej i konkurencyjności polskich przedsiębiorstw spożywczych na rynku europejskim. Wartość obrotów przedsiębiorstw przetwórstwa spożywczego w Polsce w 2010 roku wynosiła 5,1 mln euro na firmę i była dwukrotnie większa niż w 2000 roku oraz 13% większa niż w 2008 roku. Średni poziom obrotów firmy spożywczej w UE-15 w 2010 roku był na poziomie 3,3 mln euro. Oznacza to, że pozycja polskich firm spożywczych na tle UE przedstawia się dość dobrze. Średnie obroty osiągnięte przez przedsiębiorstwa spożywcze w Polsce są wyższe od niemieckich firm spożywczych (4,9 mln euro) oraz znacznie wyższe niż w: Grecji, Włoszech, Portugalii, czy Francji. Natomiast są dużo niższe niż w: Irlandii (32,5 mln euro), Wielkiej Brytanii (15,3 mln euro) oraz Holandii (10,8 mln euro).

Tabela 4. Średnia wartość obrotów firmy w przemyśle spożywczym UE mierzona wartością produkcji 1 firmy spożywczej w mln euro

Table 4 Average turnover of the EU food industry measured by the value of food production 1 food company in million euro

Kraje	2000	2008	2010	Roczna zmiana w proc. w latach		
				2001-2007	2008-2010	2001-2010
UE-15	2,37	3,33	3,29	3,4	-0,6	3,4
UE-12	2,27	3,22	3,14	5,0	-1,3	3,3
UE-27	2,36	3,31	3,26	3,7	-0,7	3,3
Irlandia	23,82	29,33	32,50	2,6	5,2	3,1
W. Brytania	11,76	14,47	15,28	2,3	2,7	2,6
Holandia	8,64	12,86	10,81	5,6	-7,6	2,2
Dania	7,28	8,77	8,76	2,8	-0,1	1,9
Słowacja	6,35	6,16	5,47	-1,5	-5,5	-1,3
Niemcy	2,86	5,33	4,89	8,5	-4,0	5,5
Estonia	3,33	4,74	4,25	4,4	-5,0	2,4
Finlandia	3,30	4,53	4,51	3,6	-0,2	3,2
Litwa	2,41	3,95	4,33	8,0	4,7	6,0
Polska	2,41	4,52	5,11	10,2	6,2	7,8
Belgia	2,90	4,15	4,43	5,4	3,4	4,3
Austria	2,48	3,52	4,03	4,0	7,0	4,9
Szwecja	3,60	3,87	3,45	0,6	-5,3	-0,4
Łotwa	2,44	3,66	3,04	6,1	-8,2	2,2
Hiszpania	2,11	3,57	3,46	7,6	-1,4	5,1
Słowenia	2,18	2,47	1,86	1,0	-11,6	-1,3
Czechy	3,13	2,66	2,10	-0,7	-9,9	-2,9
Węgry	5,62	2,54	2,18	-1,5	-6,8	-1,5
Francja	1,68	2,08	2,05	1,5	-0,8	2,0
Bułgaria	0,95	2,26	1,91	11,3	-7,6	7,2
Rumunia	1,30	2,19	2,19	5,7	0,0	5,3
Włochy	1,31	1,84	1,81	2,0	-0,8	3,3
Portugalia	1,41	1,63	1,42	0,2	-6,1	0,1
Grecja	0,70	0,85	0,83	2,2	-1,2	1,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat 2001-2010.

Proces koncentracji i konsolidacji branży spożywczej postępuje w całej Unii Europejskiej. W Polsce przebiega on znacznie szybciej niż u większości innych członków UE. Zmniejsza się dystans dzielący nas od krajów o wysokiej koncentracji produkcji w tym sektorze.

Podsumowanie

1. W minionej dekadzie, tj. w latach 2000-2010 nastąpił znaczący wzrost wydajności pracy w polskim przemyśle spożywczym i był on wynikiem przede wszystkim zwiększonej produkcji sprzedanej, która dokonała się w warunkach niewielkiego

spadku zatrudnienia. W tym czasie wartość produkcji sprzedanej całego przemysłu spożywczego (łącznie z tytoniem) zwiększyła się o $\frac{3}{4}$ z 92,9 do 162,3 mld zł (realnie o 1/3), zaś liczba pracujących w sektorze spożywczym obniżyła się z 500,2 tys. w 2000 r. do 454,3 tys. osób w 2010 r., tj. prawie o 10%.

2. W analizowanym okresie najszybszy wzrost wydajności pracy w przedsiębiorstwach przemysłu spożywczego mierzonej wartością produkcji sprzedanej (w cenach bieżących) nastąpił w branży: cukrowniczej, mleczarskiej, olejarskiej, sokowniczej, spirytusowej i piwowarskiej, a jego tempo wzrostu wynosiło ponad 10% rocznie.
3. Poprawa wydajności pracy w przemyśle spożywczym w latach 2000-2010 była zjawiskiem powszechnym we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Największy wzrost wydajności pracy w tym okresie odnotowano na Łotwie (+70%), Litwie (+67%) i w Estonii (+56%) oraz w Polsce (+57%). W UE-12 wydajność pracy w przemyśle spożywczym poprawiła się o 49%, podczas gdy w krajach UE-15 o 27%. Znacząca poprawa wydajności pracy w polskim przemyśle spożywczym, spowodowała, że jej obecny poziom (w cenach porównywalnych) jest jeszcze (tylko) o ok. 26% niższy niż w „starej” Unii. W porównaniu z 2000 r. różnica ta zmniejszyła się o 14 p.p. Oznacza to, że polski przemysł spożywczy pod względem poziomu wydajności pracy, sukcesywnie zmniejsza dzielący go dystans do najbardziej rozwiniętych krajów UE, a tym samym, poprawia swoją pozycję konkurencyjną.

Literatura

Mroczek R., 2011, Wydajność pracy w polskim przemyśle spożywczym [w:] R. Mroczek (red.), Procesy dostosowawcze polskiego przemysłu spożywczego do zmieniającego się otoczenia rynkowego (1), seria Program Wieloletni 2011-2014, nr 4, IERiGŻ-PIB, Warszawa, s. 33-34.

Roczniki Eurostatu 2001-2011.

Roczniki Statystyczne GUS, Warszawa, 2001-2010.

Tereszczuk M. 2012, Ocena rozwoju przemysłu spożywczego w Polsce na tle krajów Unii Europejskiej [w:] R. Mroczek (red.), Procesy dostosowawcze polskiego przemysłu spożywczego do zmieniającego się otoczenia rynkowego (2), seria Program Wieloletni 2011-2014, nr 35, IERiGŻ-PIB, Warszawa, s. 100-102.